

Majandus- ja infotehnoloogiaministri 31. jaanuari 2024. a määruse nr 5 „Ettevõtte arenguprogrammi toetus“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse § 10 lõike 2 alusel.

Eelnõuga kavandatakse muudatustega ajakohastatakse Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (edaspidi *EMTAK*) tegevusalade loetelu, et see vastaks justiitsministri 28. detsembri 2005. a määruse nr 59 „Kohtule dokumentide esitamise kord“ lisas 16 „Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator (EMTAK)“ kehtestatud tegevusalade jaotusele. Eelnõuga täpsustatakse arenguplaani ellu viinud ettevõtja müügitulu ja lisandväärtuse hindamist, sätestatakse sõnaselgelt toetuse saaja kohustus määruses sätestatud müügitulu ja lisandväärtus saavutada, võimaldatakse koolitusteenust sisse osta ning lõpetatakse toetuse saaja töötajatele puhkusetasu hüvitamine toetusest.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi *MKM*) ettevõtluskeskkonna ja tööstuse osakonna ekspert Kaie Nurmik (639 7651, kaie.nurmik@mkm.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi on teinud MKMi õigusosakonna õigusnõunik Gerly Lootus (gerly.lootus@mkm.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleteoimetanud Justiitsministeeriumi õigusloome talituse toimetaja Merike Koppel (merike.koppel@justdigi.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb üheksast punktist.

Majandus- ja infotehnoloogiaministri 31. jaanuari 2024. a määruses nr 5 „Ettevõtte arenguprogrammi toetus“ tehakse järgmised muudatused.

Eelnõu punktiga 1 muudetakse § 1 lõiget 3 justiitsministri 28. detsembri 2005. a määruse nr 59 „Kohtule dokumentide esitamise kord“ lisas 16 tehtud ja 1. jaanuaril 2025. a kehtima hakanud muudatustega, st tegevusalad viiakse kooskõlla nimetatud lisas sisalduva EMTAKiga 2025. Näiteks kuulus eelmises EMTAKi jaotuses mootorsõidukite ja mootorrataste hooldus ja remont jakku G, jae- ja hulgikaubandus. EMTAK 2025 jaotuse alusel viiakse see valdkond üle jakku T, muud teenindavad tegevused. Selle muudatusest lähtudes ei kohaldata määrust enam EMTAK 2025 jao G projektidele. Täpsem info on leitav EMTAK 2025 tutvustusest ja juhendist¹.

Eelnõu punktiga 2 täiendatakse § 6 lõikega 6, milles sätestatakse, et sama paragrahvi lõigetes 3 ja 4 sätestatud müügitulu ja lisandväärtuse hindamisel lähtutakse eelnimetatud määrusega kehtestatud tegevusaladest jao tasandil. Näiteks kui toetuse saaja tegevusala on esitatud EMTAK 2025 jaos A, siis võrreldakse toetuse saaja müügitulu ja lisandväärtust selles jaos loetletud tegevusalade müügitulu ja lisandväärtusega. Täpsema arvutusmetoodika leiab määruse „Ettevõtte arenguprogrammi toetus“ seletuskirjast². Varem ei olnud määruse tasandil selgitatud, mida „vastava sektori“ all silmas peetakse, vaid selle tähendus avati seletuskirjas.

¹ URL: [EMTAK 2025 tutvustus ja juhend](#)

²URL: [ettevotte-arenguprogrammi-toetus_seletrukiri.pdf](#)

Eelnõu punktiga 3 võimaldatakse toetusest hüvitada ostetud koolituse kulu, olenemata sellest, mis vormis seda tehakse. Kehtiva määruse § 11 lõike 2 punktid 1 ja 3 võimaldavad toetusest hüvitada koolitajate personalikuluna nende palga ja sellelt tasumisele kuuluvad maksud ja maksed vastavalt Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*) § 16 lõike 1 punktidele 1 ja 4 ning materjali, tarvikute ja töövahendite kulud. Nimetatud kulusid on võimalik eristada, kui koolitaja on näiteks toetuse saaja enda töötaja või arvel on koolitusteenuse kulud niivõrd selgelt lahti kirjutatud. Kui toetuse saaja ostab koolitusteenuse sisse, siis selle eest esitataval arvel ei kirjutata teenuse olemust nii üksikasjalikult lahti. Näiteks ei esita koolitusteenuseid pakkuvad ettevõtted arveid, kus on toodud koolitust läbiviivate töötajate palgad, mis on arvel toodud proportsionaalselt projekti heaks töötatud ajaga, vaid koolitusarve, kus kajastub kogu koolitusteenuse maksumus, kululiike eristamata.

Pärast käesoleva määruse jõustumist on võimalik koolitusteenust toetusest hüvitada ka siis, kui koolitusteenus ostetakse sisse ning selle eest esitatud arvel ei ole teenust kululiikide kaupa lahti kirjutatud. Muudatusega välditakse ebamõistliku halduskoormust, nii ettevõtjatele kui ka rakendusüksusele.

Juhul kui muudetava määruse § 9 lõike 2 punktis 1 sätestatud tegevuseks antakse abi Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78) (edaspidi *üldine grupierandi määrus*), artiklis 31 sätestatud koolitusabina, lähtutakse Euroopa Komisjoni välja antud üldise grupierandi määruse juhendist³.

Eelnõu punkti 4 kohaselt puhkusetasu enam toetusest ei hüvitata. Puhkusetasu hüvitamine ei ole asjakohane, kuna sellega seotud summad on väiksed, kuid samas toob see kaasa abikõlbliku puhkusetasu suuruse väljaarvutamisega seotud halduskoormuse. Muudatusega väheneb nii toetuse saaja kui ka rakendusüksuse kuluaruannete menetlemisega seotud halduskoormus. Toetuse saaja peab puhkusetasu maksma omavahenditest. Puhkusetasu hüvitamise kaotamine ei laiene projektidele, mille elluviimiseks esitati taotlus enne eelnõu punktis 4 sätestatud muudatuse jõustumist.

Eelnõu punktiga 5 lisatakse abikõlblike kulude hulka protsessiarendustegevusega seotud töötajate personalikulu. Digilahenduste juurutamine nõuab eraldiseisvaid tegevusi, kuhu peavad panustama ka ettevõtte töötjad. Nimetatud protsessiarendused on seotud nii uue riist- kui ka tarkvara kasutuselevõetuga.

Eelnõu punktiga 6 sätestatakse, et taotleja peab olema äriühing. Seni kehtiva regulatsiooni kohaselt on taotleja ettevõtja. Äriseadustiku kohaselt on ettevõtja ka füüsiline isik, kes pakub oma nimel tasu eest kaupu või teenuseid ning kellele kaupade müük või teenuste osutamine on püsiv tegevus ning äriühing. Kuna määrus näeb ette, et taotlejal peab olema vähemalt kaheksa töötajat ja toetust saanud ettevõtja peab arenguplaani elluviimise tulemusel kasvatama lisandväärtust ja müügitulu minimaalselt kuus protsenti aastas rohkem kui sama sektori lisandväärtus ja müügitulu, on mõistlik kehtestada nõue, et taotleja peab olema äriühing. Füüsilisest isikust ettevõtjal (edaspidi *FIE*) on iseenesest võimalik täita taotlejale esitatud tingimusi, kuid arvestades asjaolu, et FIE vastutab ettevõttega seotud kohustuste eest kogu oma isikliku varaga ning osanikel ja aktsionäridel on piiratud vastutus, siis realselt ei vii FIED ellu sedavõrd mahukaid (ka rahaliselt mahukaid) projekte

³ URL: [practical_guide_gber_en.pdf](https://ec.europa.eu/eas/practical_guide_gber_en.pdf)

nagu määruse alusel toetatakse. Muudetava määruse alusel ega varasematel toetusperioodil kehtestatud toetusmeetme alusel ei ole ükski FIE toetust taotlenud.

Eelnõu punktiga 7 tunnistatakse kehtetuks § 26 lõige 3. Muudatusega jäetakse välja nõue, mille kohaselt on toetuse maksmise eelduseks vastava aruandeperioodi vahe- ja lõpparuande kinnitamine rakendusüksuse poolt. Pärast muudatuse jõustumist makstakse toetust üksnes maksetaotluse alusel. Ettevõtte arenguprogrammiga liitudes koostab ettevõtja ettevõtte arendus- ja muudatustegevuste plaani – ettevõtte arenguplaani. Ettevõtja saab toetust taotleda ettevõtte arenguplaani etapiviisiliseks elluviimiseks. Arenguplaani koostamisel toob ettevõtja välja, millises arenguplaani etapis soovitakse tegevuste elluviimiseks toetust kasutada ja kuidas toetus aitab arenguplaani ellu viia ja selle eesmärgi saavutada. Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse (edaspidi *EIS*) kliendihaldur jälgib ja vajaduse korral nõustab nii kogu arenguplaani elluviimist kui ka arenguplaani eri etappide elluviimist. Lisaks kliendihaldurile, kes jälgib ettevõtja arenguplaani elluviimist, viib *EIS* enne iga väljamakset läbi maksetaotluse kontrolli, kus kontrollitakse maksetaotluses nimetatud kulude abikõlblikkust ja vastavust muudele määruse tingimustele. Seega ei ole alust arvata, et toetuse maksmisele eelneva aruande kinnitamise kohustuse kaotamine suurendaks abikõlbmatute kulude hüvitamise riski. Muudatusega kiirendatakse toetuse väljamaksmist, võimaldades suurendada toetuse saajate likviidsust ja tagada ettevõtte arenguplaani sujuv ja tõrgeteta elluviimine. Lisaks muutub kogu protsess ettevõtja vaates sujuvamaks ja vähem bürokraatlikuks, millega arvestatakse ettevõtja tegelikke vajadusi ja tööprotsesse. Ilma muudatuseta võib tekkida olukordi, kus *EIS* menetleb toetuse aruandeid ja ettevõtja ei saa jätkata arenguplaani toel oma arendustegevuste elluviimist. See omakorda pärsib eesmärkide saavutamist.

Vastavalt eelnõu punktile 6 on toetuse saaja kohustatud saavutama arenguplaani lisandväärtuse ja müügitulu kasvu eesmärgid määruuses sätestatud tähtaegadel. Seega võiks eelkirjeldatud olukord olla otseseks takistuseks määruse tingimuste täitmisel.

Eelnõu punktiga 8 täiendatakse § 27 lõikega 3, nähes ette toetuse saaja kohustuse saavutada määruse § 6 lõikes 3 või 4 sätestatud müügitulu ja töötaja kohta arvatud lisandväärtuse kasv võrreldes asjaomase sektoriga.

Ühendmääruse § 10 lõike 1 punkti 1 kohaselt on toetuse saaja kohustatud tagama projekti elluviimise ettenähtud tingimustel ja saavutama nõutud tulemuse. Muudetava määruse kohaselt antakse toetust § 6 lõigetes 1 ja 2 sätestatud eesmärkidel, millega seoses on ette nähtud sama paragrahvi lõigetes 3 ja 4 sätestatud ettevõtja saavutatavate näitajate kohustuslik kasv.

Ühendmääruse § 34 lõige 1 sätestab finantskorrektsiooni tegemise alused. Muu hulgas nõutakse toetus kaalutusõiguse alusel tagasi, kui toetuse saamisega seotud kohustust ei täideta ning see on mõjutanud kulu abikõlblikkust. Selleks et saaks järeldada, et Euroopa Liidu eelarvele on tekitatud kahju või et sellise kahju tekkimine on tõenäoline, ei tule tõendada konkreetset finantsmõju, vaid piisab, kui asjaomase fondi eelarve mõjutamise võimalus ei ole välistatud⁴. Teisisõnu, rikkumiseks saab pidada toetuse saajale pandud kohustuste täitmata jätmist, sest ELi eelarvest antakse toetust teatud eesmärgil ja teatavate tulemuste saavutamiseks.

Rakendusüksus määrab projekti elluviimise tingimused, sealhulgas tulemuste saavutamise kohustuse, taotluse rahuldamise otsuses. Tulemuste saavutamise kohustus tuleneb toetuse andmise tingimusi reguleerivast määrusest.

⁴ Euroopa Kohtu otsus C-743/18, p 67.

Eelnõu punktiga 9 kehtestatakse rakendussäte, mille kohaselt rakendatakse määruse § 11 lõike 4 punktis 3 ja lõike 5 punktis 1 tehtud muudatusi projektidele, mille elluviimise taotlus esitatakse pärast nimetatud muudatuste jõustumist. Rakendussäte kehtestatakse, sest kõnealune muudatus on piirav, st seni abikõlblikku kulu (puhkusetasu) enam muudetud määruse alusel ei hüvitata.

3. Määruse vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määruse muudatustel on suurema õigusselguse saavutamise eesmärk. Määruse muudatuste mõjul suureneb toetuse väljamaksmise paindlikkus, mis võimaldab projekte edukamalt ellu viia. Sätestatakse sõnaselgelt, et toetusest hüvitatakse ostetud koolituse kulusid. Nende kulude osas tuleb järgida riigiabireegleid.

Muudatused tagavad ka ellu viidud arenguplaaniga saavutatud müügi- ja lisandväärtuse kasvu hindamise selguse, st nähtub selgelt sektor, millesse kuuluvate ettevõtjate tulemustega toetuse saaja tulemusi võrreldakse.

Muudatused avaldavad toetuse saajatele osaliselt negatiivset mõju, kuna muudatuste jõustudes ei hüvitata enam puhkusetasu.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulusid. Samuti ei kaasne sellega tulusid ega lisategevusi.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Rahandusministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ning Kliimaministeeriumile, ühtekuuluvuspoliitika 2021–2027 rakenduskava seirekomisjonile ja Euroopa Komisjonile ning e-posti teel Riigi Tugiteenuste Keskusele, Ühtekuuluvuspoliitika fondide võrdõiguslikkuse kompetentsikeskusele ning Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele. Rahandusministeerium ja Riigi Tugiteenuste Keskus kooskõlastasid eelnõu märkusteta. Kliimaministeerium ja Regionaal- ja Põllumajandusministeerium kooskõlastasid eelnõu vaikimisi.